

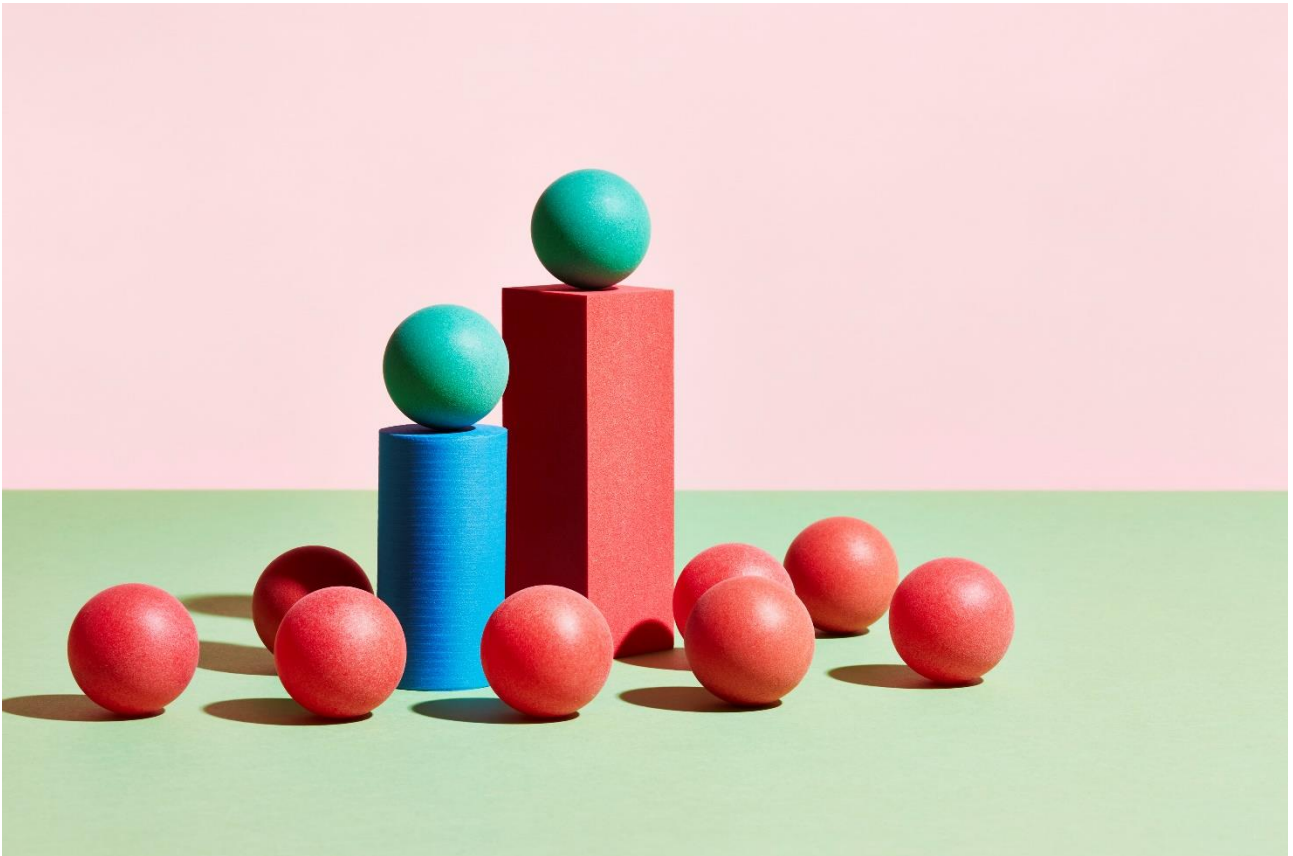

KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

NUORTEN LUKIOKOULUTUS

AIKUISTEN LUKIOKOULUTUS

AIKUISTEN PERUSOPETUS

Kotkan opetustoimi
Opiskeluhoollon ohjausryhmä
Elokuu 2024

Sisällys

1 JOHDANTO	1
2 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA	2
2.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta	2
2.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista	3
3 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA LUKIOYHTEISÖN TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI.....	3
3.1 Yleistä	3
3.2 Opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset	4
3.3 Oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat	5
3.4 Koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen	6
3.5 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen	7
3.6 Yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	10
4 YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO JA TOIMENPITEET TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI	10
4.1 Yleistä	10
4.2 Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi.....	10
4.3 Opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin	11
4.4 Yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen	11
4.5 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille	12
4.6 Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä.....	12
4.7 Opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen oppilaitoksessa.....	13
4.8 Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi.....	13
5 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPISKELIJOIDEN JA HEIDÄN PERHEIDENSÄ SEKÄ OPPILAITOKSESSA TYÖSKENTELEVIEÄN JA MUIDEN OPISKELIJOIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA	14
5.1 Yleistä	14
5.2 Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen.....	14
5.3 Lukion opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä.....	15
5.4 Yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa kuten lastensuojelu, erikoissairaanhoito, poliisi, Ohjaamo ja liikuntaneuvonta	15

5.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	17
6 SUUNNITELMA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA.....	17
6.1 Yleistä	17
6.2 Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.....	17
6.3 Kriisisuunnitelma	19
7 OPISKELUHUOLTO AIKUISTEN PERUSOPETUKSESSA JA AIKUISTEN LUKIOKOULUTUKSESSA KOTKAN AIKUISLUKIOSSA	20
8 OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN, SEURAAMINEN JA ARVIOINTI.....	22

1 JOHDANTO

Tässä koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan nuorten lukiokoulutuksen, aikuisten lukiokoulutuksen ja aikuisten perusopetuksen opiskeluhoollon kokonaisuus. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa jatkossa opiskeluhoollon osalta paikalliset opetussuunnitelmat. Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia sovelletaan aikuisten perusopetuksessa opiskelijoihin, jotka opiskelevat perusopetuksen koko oppimäärää aikuisten perusopetuksen perusteiden mukaan (tutkintotavoitteiset opiskelijat) ja heillä opiskeluhoollon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin samoja periaatteita kuin oppivelvollisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään. Aikuisten lukiokoulutus noudattaa pääsääntöisesti nuorten lukiokoulutuksen mukaista opiskeluhoolltoa.

Lukion, aikuisten perusopetuksen ja aikuisten lukiokoulutuksen opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoollotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen opiskelijaan ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Opiskelijan etu ohjaa opiskeluhoollotyötä.

Tässä suunnitelmassa kuvataan arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoollon palveluista, lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi. Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa ja suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelmaa koskevat tiedot ovat osa suunnitelmaa. Suunnitelmassa kuvataan myös opiskeluhoolltosuunnitelman toteuttaminen, seuraaminen ja arviointi. Opiskeluhoollon toteuttamisesta aikuisten perusopetuksessa ja aikuisten lukiokoulutuksessa on oma luku, missä kuvataan tarkemmin näissä koulutusmuodoissa huomioitavia erityispiirteitä.

Kotkassa opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Oppilaitoksissa toimiva yhteisöllinen opiskeluhoolltoryhmä vastaa opiskeluhoollon suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista sekä tuottaa tarvittavat tiedot koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelmaan. Opiskeluhoollon palvelujen järjestämisestä vastaa Kymenlaakson hyvinvointialue. Jokaisella oppilaitoksella on oma yhteiselle pohjalle koottu opiskeluhoollon toimintasuunnitelma, jossa kuvataan opiskeluhoollon toteuttamiseksi keskeiset osat alueet ja toimenpiteet niiden toteuttamiseksi. Toimintasuunnitelmaa ohjaa koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelma. Lukioiden toimintasuunnitelmat julkaistaan lukioiden www -sivuilla yhdessä koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelman kanssa.

2 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA

2.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Kotkassa opetustoimen vastuualueella toimii kaksi päivälukiota, Karhulan lukio ja Kotkan lyseo. Aikuisten perusopetus ja aikuisten lukiokoulutus toteutetaan Kotkan lyseon kanssa yhteisissä tiloissa. Karhulan lukio toimii samoissa tiloissa perusopetuksen luokkatasojen 7–9 lk. kanssa. Kotkan aikuislukio järjestää aikuisten perusopetusta ja näiden ryhmien opiskelijamäärä on ollut jatkuvassa kasvussa. Keväällä 2024 lukioissa on ollut opiskelijoita yhteensä 830, joista aikuisten perusopetuksessa 80 ja aikuisten lukiokoulutuksessa 62 tutkintotavoitteista opiskelijaa.

Lukiolaisilla on usein opintojen suorittamiseen, jaksamiseen, ihmissuhteisiin ja mielialaan liittyviä haasteita, joissa tarvitaan opiskeluhoollon palvelujen tukea. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyssä havaittiin, että Kotkassa erityisesti lukiolaisten kokonaisyhyvinvoinnissa oli tapahtunut eniten heikkenemistä. Tätä selitti muun muassa Korona pandemian aiheuttama pitkä etäopetusjakso, joka heikensi lukiolaisten jaksamista. Lukiokoulutuksen kuormittavuudesta oli ollut merkkejä myös valtakunnallisesti. Tätä puolestaan selitti muun muassa jo lukion alkaessa ainevalintoihin liittyvät paineet ja ylioppilaskirjoitusten painotukset jatko-opintoihin hakeutuessa. Vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä lukiolaisten tulokset olivat parantuneet. Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen olivat mielialaan liittyviin huoliin tukea tarvinneista ja omilta vanhemmiltaan apua saaneiden osuuden kasvaminen, koulu-uupumuksen ja ylipainoisuuden väheneminen, koulunkäynnistä pitäneiden osuuden ja hyvien vaikutusmahdollisuuksien koulutyön suunnitteluun kokeneiden osuuden kasvaminen. Viisi huolestuttavinta tulosta olivat alle 8 tuntia arkena nukkuvien, sähkösavukkeita päivittäin käyttävien ja alaikäisten perhepiiristä hankkiman alkoholin osuus oli kasvanut. Hyvinvointinsa tukea tarvinneiden avunsaaminen koululääkäriltä ja psykologilta oli laskenut.

Aikuislukion opiskeluhoollon kokonaistarve on huomattavasti suurempi, kuin opiskelijamäärä antaa olettaa. Aikuisten perusopetuksessa lähes kaikilla opiskelijoilla on taustallaan vaikeita, usein traumaattisiakin kokemuksia. Lisäksi suurin osa nuorista on tullut maahan ilman huoltajaa. Uusia opiskelijoita hakeutuu sekä perusopetukseen että lukiokoulutukseen ympäri vuoden. Opiskelijoiden vaihteleva lähtötaso ja etenemismuhti aiheuttavat jatkuvaa ryhmädynamiikan muutosta. Aikuisten lukiokoulutukseen hakeutuu valtaosin nuorten lukiokoulutuksen keskeyttäneitä opiskelijoita, joiden opiskeluhoollolliset tarpeet ovat korostuneita. Erityisesti mielenterveyteen, jaksamiseen ja opiskelunvalmiuksiin liittyvät haasteet näkyvät opiskelussa.

Lukuvuosittain toteutetussa opiskeluhoollon arvioinnissa pyydetään arvio opiskeluhoollon kokonaisuudesta. Kaikissa lukioissa yksilökohtaiselle opiskeluhoollotyölle kuvataan olevan paljon tarvetta. Moniammattinen yhteistyö toteutuu arjessa. Lukioissa on asetettu yhteisölliselle opiskeluhoollotyölle kuntakohtaisen tavoitteen lisäksi myös omia oppilaitoskohtaisia tavoitteita.

2.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoolltopalveluista

Opiskeluterveydenhuolto edellyttää toisella asteella yhden kokopäiväisen terveydenhoitajan 570 opiskelijaa kohti ja yhden kokopäiväisen lääkärin 1 800 opiskelijaa kohti. Psykologi- ja kuraattoripalveluita järjestettäessä saa yhtä kuraattoria kohden olla enintään 670 oppilasta tai opiskelijaa ja 1.8.2023 alkaen yhtä psykologia kohden enintään 780 oppilasta tai opiskelijaa. Opiskeluhoolltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjä osoittaa tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa.

Kotkassa opetustoimen vastuualueelle opiskeluhoollon opiskeluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalvelut järjestää Kymenlaakson hyvinvointialue. Terveystenhoitaja on tavattavissa molemmilla lukiossa ja aikuisten perusopetuksessa kaikkina arkipäivinä. Kotkan lyseossa nuorten lukiokoulutuksessa ja aikuisten perusopetuksessa opiskeluhoollon kuraattori on tavattavissa kaikkina arkipäivinä. Näin ollen kuraattoripalvelua on tarjolla 1 henkilötyövuosi. Myös Karhulan lukiossa opiskeluhoollon kuraattori on tavattavissa joka päivä, vaikka työaika jakautuu myös perusopetukseen. Laskennallisesti se tarkoittaa 0,6 henkilötyövuotta. Kymenlaakson hyvinvointialue ei tällä hetkellä järjestä psykologipalveluja, mutta henkilökunnalla on mahdollisuus olla yhteydessä opiskeluhoollon konsultoivaan psykologiin.

Lukuvuosittain toteutetussa opiskeluhoollon arvioinnissa pyydetään arvio opiskeluhoollon palvelujen riittävydestä. Lukioissa arvioidaan, että nykyinen resurssi sekä opiskeluhoollon kuraattoripalvelussa että opiskeluterveydenhuollossa on riittävä. Opiskeluhoollon psykologiresurssia ei lukioissa ole. Kymenlaaksoon on laadittu alueellinen opiskeluhoolltosuunnitelma vuosille 2024–2025 hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhoolltopalvelujen järjestämiseksi. Se perustuu alueella toimivien koulutuksenjärjestäjien opiskeluhoolltosuunnitelmiin.

3 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA LUKIOYHTEISÖN TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI

3.1 Yleistä

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta,

vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteuttavat kaikki opiskeluyhteisössä työskentelevät.

Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista.

3.2 Opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

Valtakunnalliset mittarit

TEA-viisari tuo esille kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Palvelu tukee kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. Se tarjoaa valmiiksi analysoitua tietoa esimerkiksi kuntakohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman tueksi. Tieto toiminnasta mahdollistaa konkreettisten tavoitteiden asettamisen ja niiden toteutumisen seurannan.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL) kerää oppilaitoksilta terveydenedistämisaktiivisuuteen liittyvää tietoa yhteistyössä Opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Tiedot kerätään oppilaitoksilta syksyisin, kahden vuoden välein parillisina vuosina. Tulosten avulla tuetaan laaja-alaisen hyvinvointitiedon hyödyntämistä oppilaitosten arjessa ja opiskeluhoitoon toiminnan johtamisessa.

Kouluterveyskysely tuottaa monipuolista ja luotettavaa, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi. Tietoja kerätään lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijoilta. Kuntakohtaiset kouluterveyskyselyn tulokset ovat saatavissa THL:n sähköisestä tulospalvelusta. Oppilaitoskohtaiset tulokset eivät ole avoimesti verkosta luettavissa.

Oppilaitokset voivat hyödyntää kouluterveyskyselyn tarjoamaa tietoa oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi, opiskeluhoitotyössä sekä terveystiedon opetuksessa. Kunnat hyödyntävät tuloksia hyvinvointijohtamisessa, esimerkiksi laadittaessa hyvinvointistrategiaa ja lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa. Valtakunnan tasolla kouluterveyskyselyn tuloksia käytetään esimerkiksi politiikkaohjelmien ja erilaisten lakien toimeenpanon seurannassa ja arvioinnissa.

Paikalliset- ja oppilaitoskohtaiset mittarit

Opiskeluhuollon ohjausryhmän kysely toteutetaan vuosittain kyseisen lukuvuoden päättyessä. Kyselyssä kerätään arviointitietoa oppilaitosten opiskeluhoitotyön suunnittelusta, kehittämisestä ja toteutumisesta. Oppilaitosten opiskeluhoitoryhmät arvioivat opiskeluhuollon kokonaisuutta, oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintaa, yhteisölliselle opiskeluhoitotyölle asetettuja tavoitteita ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteutumista. Lisäksi lukuvuosittain tehtävää kokonaisarviointiin voidaan sisällyttää ajankohtaisia teemoja tai kehittämistä edellyttävien tietojen kokoamista. Koulutuksenjärjestäjäkohtaisen kyselyn lisäksi oppilaitoksilla voi olla käytössä erilaisia kyselyjä ja mittareita oppilaitoshyvinvoinnin kehittämiseksi ja tukemiseksi.

Pelastussuunnitelman laatiminen perustuu pelastuslakiin ja valtioneuvoston asetukseen pelastustoimesta. Sen laatimisen tavoitteena on ennaltaehkäisevästi poistaa vaaroja ja suunnitella hätä- ja onnettomuustilanteiden toimenpiteitä. Se sisältää selvityksen oppilaitoksen omatoimisesta varautumisesta. Pelastussuunnitelman toimintaohjeet ovat pääsääntöisesti yleistointiaohjeita. Pelastussuunnitelmaan liittyviä harjoituksia (mm. poistumisharjoitus ja suojautumisharjoitus) tulee järjestää säännöllisin väliajoin.

Väkivaltaa ennaltaehkäistään ja väkivallan lieviinkin muotoihin, kuten uhkailuun, puututaan nopeasti. Väkivaltilanteissa keskeistä on turvallisuuden takaaminen. Kotkassa noudatetaan ns. Kotkan toimintamallia väkivallan ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi lukiokoulutukseen soveltuvien osien. Opiskelijan henkilökuntaan kohdistamasta väkivallasta tehdään uhka- ja vaaratilanneilmoitus.

3.3 Oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Opiskeluhoitoryhmän toimintaa ohjaa koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma, jossa asetetaan seuraavaan lukuvuoden koulutuksen järjestäjäkohtaiset tavoitteet ja suunnitellaan tarvittavat toimintatavat tai -mallit. Nämä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisissa toimintasuunnitelmissa. Oppilaitoskohtaiset opiskeluhoitoryhmät kokoontuvat säännöllisesti vähintään neljä (4) kertaa lukuvuoden aikana koulutuksen järjestäjän antaman määräyksen mukaisesti.

Kotkassa oppilaitoskohtaista opiskeluhooltoryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämänä rehtori. Ryhmä on kokoonpanoltaan monialainen, joten siihen kuuluvat sekä oppilaitoksen että opiskeluhoitopalvelujen edustajat. Kotkassa yhteisölliseen opiskeluhooltoryhmään kuuluvat mm. rehtori, laaja-alainen erityisopettaja, opinto-ohjaaja, opiskeluhoollon kuraattori, opiskeluhoollon psykologi, terveydenhoitaja ja opettajien edustajat. Ryhmään kuuluu myös opiskelijoiden, esimerkiksi opiskelijakunnan, edustaja. Myös huoltajien edustus tulisi huomioida.

3.4 Koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Lukiolaissa todetaan, että opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Koulutukseen osallistumista seurataan säännöllisesti ja niiden selvittäminen on opiskelijan ja/tai huoltajan tehtävä.

Poissaolojen ehkäisemisessä keskeistä on opiskelijoiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen. Yhteisölliselle opiskeluhoollolle lukuvuosittain asetettavat tavoitteet tukevat hyvinvointia, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja vahvistavat oppilaitokseen sitouttavaa toimintakulttuuria.

Poissaolojen syyt ovat usein moninaiset. Sairastuminen ja nuoren elämäntilanteeseen liittyvät tekijät voivat aiheuttaa poissaoloja. Poissaoloihin ja niiden taustasyihin on tärkeää puuttua mahdollisimman varhain. Varhaisessa vaiheessa tarjottu apu ja tuki voivat usein auttaa.

Oppilaitoksissa on sovittu työnjaosta poissaolojen seuraamisessa. Aineenopettaja merkitsee Wilmaan poissaolot heti, viimeistään koulupäivän loppuun mennessä ja ryhmänohjaaja seuraa poissaoloja ja opiskelumennystä. Aina, kun opiskelijasta syntyy huoli, on tärkeää ottaa se puheeksi opiskelijan kanssa. Oppilaitoksilla on toimintamallit ja tarkennetut ohjeet henkilöstölle. Mikäli opiskelija on alle 18-vuotias ja ilmenee lastensuojeluun liittyvää huolta, on opetustoimen henkilöstö velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen. Ennen ilmoituksen tekoa on mahdollista konsultoida opiskeluhoollon asiantuntijoita ja olla yhteydessä Kymenlaakson hyvinvointialueen sosiaalihuollon asiakasneuvontaan puh. 05 220 6000 (klo 9–14). Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä missä vaiheessa vain.

Mikäli tilanne ei puheeksi oton jälkeen muutu, poissaolot jatkuvat ja opintojen eteneminen vaarantuu, järjestetään pedagoginen neuvottelu. Sen tarkoituksena on varmistaa opintojen eteneminen ja kartoittaa mahdollisia tukitoimia. Pedagogisen neuvotteluun osallistuvat opiskelija, huoltajat, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja/tai erityisopettaja. Neuvottelussa sovittu kirjataan pedagogisen tuen suunnitelmaan tai opiskelijakohtaisin muistiinpanoihin. Mikäli poissaolot jatkuvat ja niiden syy on epäselvä tai liittyy vahvasti opiskelijan muuhun kokonaistilanteeseen, voidaan opiskelijan

suostumuksella koota monialainen asiantuntijaryhmä. Sen toimintatavat on kuvattu alaluvussa 4.4. On tärkeää järjestää sovitusti seurantapalaveri, jossa tarkistetaan opiskelun tilanne, ja sovitaan tarpeellisista tukitoimista jatkossa.

Mikäli tukitoimet eivät auta, opiskelija ei ole halukas siirtymään toiseen oppilaitokseen, eikä opiskelijan opinnot edelleenkään etene opintosuunnitelman mukaan, rehtori katsoo opiskelijan eronneeksi. Oppivelvollisuutta suorittava opiskelija on katsottava eronneeksi viimeistään kuukauden kuluttua siitä, kun opiskelija on viimeksi ollut koulussa. Jos opiskelija joudutaan katsomaan eronneeksi eikä hänellä ole uutta opiskelupaikkaa, opinto-ohjaaja tekee oppivelvollisesta ilmoituksen hänen asuinkuntaansa. Mikäli oppivelvollinen siirtyy toiseen oppilaitokseen, opinto-ohjaaja seuraa VALPAS-järjestelmän kautta, että hän aloittaa opinnot uudessa oppilaitoksessa. Jos opiskelija on suorittanut oppivelvollisuutensa, eikä itse erotessaan siirry toiseen oppilaitokseen, opinto-ohjaaja tekee myös ilmoituksen Etsivään nuorisotyöhön.

3.5 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen

Alaikäisen päihteiden käyttö on aina haitallista. Alkoholien, huumausaineiden ja lääkkeiden väärinkäyttö vaatii usein vanhempien ja lastensuojelun yhteistyötä sekä monialaista työskentelyä. Käytännössä se, miten ja kuka käyttöön puuttuu, määrittävät käytettävän päihteen laatu, käytön tai pelaamisen määrä ja tiheys (kokeilua vai säännöllistä käyttöä) sekä nuoren ikä.

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käyttöä koskeva lainsäädäntö kieltää niiden käytön alaikäisiltä. Päihteiden käytön ehkäiseminen on kaikkien aikuisten tehtävä. Kotkan terveyden ja työllisyyden vastuualueella työskentelevä ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori toteuttaa oppilaitoksille, opiskelijoille ja huoltajille erilaisia päihdeinfoja. Osa infoista toteutetaan kohdennetusti oppilaitosten tarpeen mukaan. Päihteiden käyttöön liittyviä asioista käsitellään myös osana eri oppiaineiden opetusta. Tupakkatuotteita koskevaa toimintamallia oppilaitoksessa noudatetaan tilanteessa, jossa opiskelija tavataan tupakoimassa/nuuskaamassa koulun alueella tai koulun lähistöllä.

Tupakkatuotteiden käytön ehkäisy:

Tupakointi on kielletty tupakkalain perusteella Kotkan lyseon lukion asemakaavan mukaisella alueella. Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koska Kotkan lyseon päivittäiseen opiskeluympäristöön kuuluu siirtyminen kahden oppilaitoskiinteistön välillä, ei lyseolaisten tule tupakoida sillä alueella, jota opiskelijat käyttävät siirtymisessään. Järjestyssäännöt

kieltävät tupakoinnin koulun alueella. Kielto koskee myös nuuskaamista. Koulun järjestyssäännöt kieltävät sähkötupakoinnin.

Toiminta tupakointitilanteessa:

Mikäli opettaja tapaa opiskelijan tupakoimassa tai nuuskaamassa koulun alueella tai koulun sisäänkäyntien vieressä, toimitaan seuraavan mallin mukaisesti:

1. Opiskelijalle kerrotaan
  - tupakoinnin/nuuskaamisen olevan kiellettyä koulun alueella ja pyydetään lopettamaan savukkeiden tupakointi/nuuskaaminen heti.
  - tupakan/nuuskaamisen olevan terveydelle vaarallista ja yhteiskunnallisesti yhä vähemmän hyväksyttyä.
  - että tupakointi/nuuskaaminen kannattaa lopettaa mahdollisimman pian.

2. Opiskelijaa kannustetaan käymään terveydenhoitajan luona hakemassa neuvoja ja apuja tupakoinnin/nuuskaamisen lopettamiseen.

3. Opettaja soittaa alaikäisen opiskelijan huoltajalle ja kertoo tilanteesta ja pyytää, että asiasta keskustellaan myös kotona. Kokemus on osoittanut, että rauhallinen keskustelu ja perustelu sekä hyvä yhteistyö huoltajien kanssa vie asiaa parhaiten eteenpäin.

4. Mikäli tupakointi/nuuskaaminen jatkuu, käytetään harkinnan perusteella seuraavia keinoja: kirjallinen varoitus, ilmoitus lastensuojeluun (jos kyseessä on alle 18-vuotias nuori) sekä ilmoitus poliisille.

Epäiltäessä nuoren käyttävän päihteitä, on tärkeää seurata säännöllisesti hänen tilannettaan oppilaitoksessa ja kiinnittää huomiota mahdollisiin poissaoloihin. Toistuvien havaintojen tai epäilyjen yhteydessä laaditaan kirjallinen suunnitelma seurannasta ja mahdollisesta hoitoonohjauksesta. Päihteitä käyttävää nuorta ja hänen perhettään ei tule jättää yksin, vaan heidät ohjataan tuen piiriin. Kotkassa nuorten päihdehoidosta vastaa Kymenlaakson hyvinvointialue.

Mikäli nuoren epäillään olevan päihtyneenä oppilaitoksen alueella, hänelle voidaan tehdä huumausainetestaus tietyin ehdoin, varmistaen että toiminnan painopiste on nuoren terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi, kuten tuen piiriin ohjaamisessa. Mikäli opiskelijalla on hallussaan huumausaineita oppilaitoksen alueella, tulee ottaa yhteys poliisiin, sillä huumausainelain 5§:n mukaan huumausaineiden hallussapito ja käyttö on kiellettyä. Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana

oikeus ottaa haltuun oppilaalta tai opiskelijalta muussa laissa kielletty esine tai aine, kuten alkoholi- ja rahapelituotteet. Laittomista päihteistä tehdään aina ilmoitus poliisille.

Mikäli huoli ei koske yksittäistä oppilasta tai opiskelijaa, vaan enemmänkin nuorten myönteistä suhtautumista päihteisiin laajemmin, on oppilaitoksen opiskeluhuoltoryhmän hyvä käynnistää laajempia toimia tilanteen muuttamiseksi.

Alle 18-vuotiaiden päihdehoito Kymenlaakson hyvinvointialueen alueella:

Kun ilmenee huolta nuoren päihteidenkäytöstä ja nuorelle toivotaan päihdekartoitusta, otetaan yhteyttä Nuorten Matalaan

Kouvola puh. 040 489 8246 arkisin klo 9.00–12.00 ma ja ke-pe

Etelä-Kymenlaakso puh. 040 823 4255 arkisin klo 9.00–12.00 ma-ti ja to-pe

Huom! Jos on tarve pelkälle huumeseuille, tulee olla yhteydessä terveysasemalle, jonka kautta saadaan lähete seulaan terveysaseman laboratorioon.

- 1. Nuoren tilanteen selvittäminen käynnistyy. Selvityksen toteuttavat Nuorten Matalan sairaanhoitaja ja/tai sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä yhteistyössä yhteydenottajan tai muun yhteistyötahon kanssa. Lääkärikonsultaatio on käytettävissä tarvittaessa. Kartoituksen yhteydessä selvitetään myös vanhempien ja muun perheen tuen tarve. Huumeseuojen tarve arvioidaan muun kartoituksen yhteydessä ja toteutetaan tarvittaessa.*
- 2. Mikäli hoidon / seurannan tarve on pidempikestoista, voidaan työskentelyä nuoren ja perheen kanssa jatkaa Nuorten Matalassa. Hoidon tavoitteet, kesto ja toteuttamistapa määritellään tapauskohtaisesti. Työryhmässä on sairaanhoitajia, sosiaaliohjaajia, sosiaalityöntekijä, psykologi, toimintaterapeutti ja lääkäri. Vanhempien ja muun perheen tuen tarve huomioidaan osana nuoren hoidon toteutusta. Huumeseuojen tarve arvioidaan hoidon toteutuksessa ja toteutetaan tarvittaessa.*
- 3. Hoitoonohjausmalli toiminnallisten riippuvuuksien suhteen on sama kuin päihdeasioissa*
Lisätietoja antavat palveluesimiehet

<i>Minna Keränen</i>	<i>Kari Lindberg</i>
<i>(Terveystieteiden palvelut)</i>	<i>(Sosiaalihuollon palvelut)</i>
<i>puh. 044 223 1859</i>	<i>puh. 0400 659 942</i>

Kymenlaakson hyvinvointialue vastaa myös täysi-ikäisten päihdepalveluista. Lisätietoja löydät <https://kymenhva.fi/ajanvaraus-ja-asiointi/ajanvaraus/mielenterveys-ja-paihdepalvelujen-neuvonta>.

3.6 Yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosyhteisöjen terveellisuuden ja turvallisuuden tarkastukset suoritetaan joka kolmas vuosi. Tarkastuksista vastaa Kotkassa ympäristökeskus ja niihin osallistuvat rehtori, terveystarkastaja, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon edustaja, työterveyshuollon edustaja, kiinteistöhoitaja, koulun henkilökunnan ja oppilaiden edustaja, työsuojelun edustaja ja mahdollisesti puhtauspalvelujen edustaja. Rehtori tiedottaa oppilaskuntaa tulevasta tarkastuksesta ja sen sisällöstä, ja kuulee oppilaiden näkemyksiä, esim. oppilaskunnan hallituksen kautta, koskien tarkastuksen kohteena olevia asioita. Tarkastuksen koollekutsujana toimii yleensä terveystarkastaja.

4 YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO JA TOIMENPITEET TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI

4.1 Yleistä

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja opiskelijan ollessa alaikäinen hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

4.2 Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi

Opiskelijoilla on oikeus opiskeluhuoltopalveluihin, joita ovat opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijalle on jokaisen työntekijän vastuulla. Pedagogisesta tuesta vastaa aina opettaja. Opiskelijan lähiohjaajana toimii hänen ryhmänohjaajansa.

Opiskelunsa ja valintojensa tueksi opiskelija saa opinto-ohjausta. Huolen synnyttyä kukin toimii oman tehtävänsä velvoitteiden mukaisesti ja ottaa tarvittaessa asian esille opiskeluhoollon palvelujen työntekijän kanssa. Tämä edellyttää opiskelijan suostumusta. Opiskeluhoolltopalveluista vastaavat henkilöt kirjaavat huolen ja tukitoimet käytössään oleviin järjestelmiin. Tarvittaessa kootaan opiskelijan suostumuksella monialainen asiantuntijaryhmä. Se kuvataan tarkemmin kohdassa 4.4.

4.3 Opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoolltopalveluihin

Jos oppilaitoksen tai opiskeluhoollon työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskeluhoollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sekä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Alaikäisen opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto edellä kuvatusta yhteydenotosta.

4.4 Yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen.

Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä. Kotkassa opiskelijan suostumus

voidaan asiantuntijaryhmän kokoamisvaiheessa pyytää suullisesti ja varsinaisessa tapaamisessa suostumus vahvistetaan kirjallisesti.

4.5 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomukselle

Monialaisen asiantuntijaryhmän tapaamisessa laaditaan opiskeluhoitokertomus opetustoimen lomakkeelle lain edellyttämällä tavalla. Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan: 1) nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot; 2) asian aihe ja vireillepanija; 3) opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet; 4) tiedot asian käsittelystä monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot; 5) toteutetut toimenpiteet; 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa. Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Kirjauksissa tulee pitäytyä tosiasioissa, välttää tulkintojen tekemistä ja muistaa, että arkaluonteisten asioiden käsitteleminen ja kirjaaminen opiskeluhoitokertomuksessa edellyttää suostumusta. Mikäli monialaisen asiantuntijaryhmän tapaamisessa tulee ilmi sellaisia seikkoja, jotka liittyvät turvallisuuden vaarantumiseen tai rikokseen, kaikkien työntekijöiden tulee aina antaa rehtorille tieto. Vuosittaisten oppilaitoskohtaisten tietojen toimittamiseksi opetustoimen hallintoon rehtorilla tulee olla tiedossa pidettyjen monialaisten asiantuntijaryhmien kokonaismäärä.

Opiskeluhoitokertomuksia säilytetään lukollisessa kaapissa tai kassakaapissa oppilaitoksen osoittamassa paikassa. Opiskeluhoitokertomuksista kertyvää rekisteriä hallinnoi rehtori tai hänen osoittamansa henkilö. Opiskelijan siirtyessä pois oppilaitoksesta, opiskeluhoitokertomus ja suostumuslomakkeet siirretään opetustoimeen arkistoitavaksi. Opetustoimi ohjeistaa koulut, miten opiskeluhoitokertomusten vuosittainen toimittaminen arkistoon toteutetaan.

4.6 Tarvittavan opiskeluhoitokertomuksen järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoitokertomuksen psykologin, kuraattorin tai kouluterveydenhuollon työntekijöiden kanssa. Lisäksi

opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

4.7 Opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen oppilaitoksessa

Kotkassa noudatetaan Kymijoen ravintopalveluiden ohjeistusta erityisruokavaliosta. Huoltajat ilmoittavat sähköisesti alaikäisen opiskelijan tarvitsemasta erityisruokavaliosta Kymijoen ravintopalveluille. Erityisruokavaliot tilataan jokaiselle lukuvuodelle erikseen.

Lukion aikana nuoret kasvavat itsenäisiksi toimijoiksi. Jos opiskelijalla on jokin poikkeavalla tavalla huomioitava lääkeratkaisu, minkä olisi hyvä olla opettajien tiedossa, opiskelija ilmoittaa itse asiasta. Ylioppilaskokeisiin opiskelija saa tarvittaessa ottaa omat lääkkeensä mukaan.

4.8 Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät kiireettömät sairaanhoitopalvelut mukaan lukien mielenterveyshäiriöiden ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoitoon ohjaus sekä seksuaaliterveyttä edistävät palvelut ja suun terveydenhuollon palvelut.

Kymenlaakson hyvinvointialueella opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelut tuotetaan yhteistyössä terveysasemien kanssa. Terveystoimijan työaika koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa järjestetään siten, että opiskelija voi tarvittaessa päästä terveystoimijan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Opiskelijalle järjestetään mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana saman päivän aikana yhteys opiskeluterveydenhuoltoon.

Opiskelija on oikeutettu opiskeluterveydenhuollon palveluihin, kun hän opiskelee opintotukeen oikeuttavassa koulutuksessa. Opintotuen myöntämisen yhtenä edellytyksenä on taas opiskelijan päätoimisuus. Opiskeluterveydenhuollon palvelut eivät kuulu aikuisten lukiokoulutuksessa opiskeleville, jos opiskelu ei ole opintotukeen oikeuttavaa.

5 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPISKELIJOIDEN JA HEIDÄN PERHEIDENSÄ SEKÄ OPPILAITOKSESSA TYÖSKENTELEVIEÄN JA MUIDEN OPISKELIJOIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA

5.1 Yleistä

Koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa, että opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa koulutuksen järjestäjän tässä laissa tarkoitettuun toimintaan ja sen kehittämiseen sekä osallistua opiskelijoita koskevien ja opiskelijoiden asemaan vaikuttavien päätösten valmisteluun.

Jokaisella oppilaitoksella, jossa järjestetään tässä laissa tarkoitettua koulutusta, tulee olla sen opiskelijoista muodostuva opiskelijakunta. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjän välistä yhteistyötä. Opiskelijakunnat myös osaltaan valmistavat opiskelijoita aktiiviseen ja kriittiseen kansalaisuuteen. Koulutuksen järjestäjän tulee turvata opiskelijakunnalle riittävät toimintaedellytykset. Koulutuksen järjestäjän tulee opiskelijakuntatoiminnan lisäksi myös muulla tavoin varmistaa opiskelijoiden mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa toimintaa ja kehittämistä koskevissa asioissa. Koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille käytettävissä olevista osallistumis- ja vaikuttamistavoista.

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen on kaikkien oppilaitosyhteisössä toimivien tehtävä. Oppilaitoksen toimintakulttuuriin tulee kuulua oppilaitoksessa toimivien tiivis ja yhteiseen ymmärrykseen perustuva työ opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämisessä. Tarvittaessa oppilaitos tekee yhteistyötä opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa. Ne on kuvattu tarkemmin oppilaitoskohtaisissa toimintasuunnitelmissa.

5.2 Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman ja oppilaitosten toimintasuunnitelman laatimisessa on kuultu nuorisovaltuustoa. Huoltajia kuultiin koulujen vanhempainyhdistyksille järjestetyssä tilaisuudessa. Opetustoimen henkilöstöä ja opiskeluhuoltopalvelujen edustajat ovat mukana

opiskeluhuollon ohjausryhmässä, jota kautta heidän osallisuuteensa toteutuu. Tarvittaessa voidaan järjestää myös muuta osallisuutta tukevaa toimintaa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamisessa. Oppilaitoksilla on käytössään erilaisia toimintatapoja, joiden avulla osallisuus turvataan. Yleisenä käytäntönä on, että opiskelijoiden edustajana toimii opiskelijakunnan edustaja, joka voi olla mukana kaikissa kokouksissa tai erikseen suunnitellusti.

5.3 Lukion opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Perehdyttämisellä tarkoitetaan sovittuja toimenpiteitä, joiden avulla uusi työntekijä oppii uuden työnsä. Perehdyttäminen on suunnitelmallinen prosessi, josta päävastuu on esihenkilöllä. Perehdyttämällä henkilö saadaan osaksi organisaatiota, työyhteisöä ja sidosryhmiä samalla, kun tulija oppii omat tehtävänsä. Näin hän kytkeytyy yksikköön ja organisaation kokonaisuuteen.

Uuden työntekijän perehdytyksen laajuus riippuu tulevista tehtävistä, ammattialasta sekä työsuhteen pituudesta. Lyhyisiin sijaisuuksiin ja harjoittelujaksoihin perehdytettäessä aikaa on vähemmän. Tällöin perehdyttämisen tulee sisältää vain olennainen tieto. Lyhyissä työsuhteissa perehdyttäminen on siis ajallisesti lyhyempi prosessi. Uutta vakituista työntekijää perehdytettäessä aikaa on enemmän, joten asioita voi järjestää niiden olennaisuuden mukaan hiukan väljemmin. On hyvä huomata, että pitkiltä poissaoloilta, kuten perhevapailta tai pidemmän sairauspoissaolon jälkeen voidaan tarvita myös perehdyttämistä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman osana jokaisella oppilaitoksella on oma opiskeluhuollon toimintasuunnitelma, jossa kuvataan opiskeluhuollon kokonaisuus ja oppilaitoskohtaiset toimintatavat. Toimintasuunnitelma antaa uudelle työntekijälle tiivistetysti kokonaiskäsitteen opiskeluhuollosta ja ymmärryksen yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamisen velvoittavuudesta ja periaatteista. Tutustumalla koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan uusi työntekijä saa käsitteen käytössä olevista yhteisistä toimintamalleista ja sovitusta yhteistyömuodoista.

5.4 Yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa kuten lastensuojelu, erikoissairaanhoido, poliisi, Ohjaamo ja liikuntaneuvonta

Kymenlaakson hyvinvointialue vastaa 1.1.2023 alkaen opiskeluhuollon kuraattori-, psykologi- sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelujen järjestämisestä. Laki velvoittaa jatkossakin tekemään tiivistä yhteistyötä. Muiden hyvinvointialueen nuorten ja aikuisten palveluiden kanssa tehdään yhteistyötä tarpeen mukaan. Yhteistyötä tehdään myös poliisin ja Ohjaamon kanssa.

Oppilaitoksen tehtävänä on ohjata opiskelijoita ja huoltajia tarvittaviin palveluihin. Mikäli opiskelijalla on asiakkuus sosiaali- tai terveydenhuollon palvelussa, opettaja tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja voi opiskelijan suostumuksella ja kutsuttuna osallistua esimerkiksi verkostopalaveriin. Mikäli opiskelijalla on hoitokontakti esimerkiksi nuorten psykiatrian poliklinikalle, opettaja tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja voi kutsuttuna osallistua verkostopalaveriin tai psykiatrian poliklinikalta voidaan kutsua edustaja oppilaitokselle monialaiseen asiantuntijaryhmään. Osallistumiseen tulee olla opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan suostumus. Oppilaitoksesta ei suoraan ohjata opiskelijoita erikoissairaanhoidon piiriin. Ohjaus tapahtuu arviointiyksiköön, jossa tehdään arviointi jatko-toimenpiteistä.

Opetustoimen palveluksessa olevat henkilöt ja luottamushenkilöt ovat lastensuojelulain § 25 mukaan velvollisia ilmoittamaan lastensuojelulle, jos he tehtävässään saavat tietää lapsesta (alle 18-vuotias), jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttävät lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Lastensuojeluilmoituksella ilmaistaan huoli opiskelijan tilanteesta silloin, kun asiaan ei saada selvyyttä oppilaitoksen ja huoltajan välisellä yhteistyöllä. Hyvään toimintatapaan kuuluu ilmoittaa myös huoltajalle aiheesta tehdä lastensuojeluilmoitus; mikäli aiheesta ei ilmoittajan arvion mukaan aiheudu vaaraa opiskelijalle. Yhdessä opiskelijan tai huoltajan kanssa on myös mahdollista ottaa yhteyttä lastensuojeluun ja pyytää palvelutarpeen arviointia. Lastensuojelua voi myös konsultoida mainitsematta opiskelijan nimeä.

Yhteistyötä poliisin kanssa tehdään tarpeen mukaan. Kiireellisissä tilanteissa otetaan yhteyttä hätäkeskukseen soittamalla 112. Opetustoimi on tehnyt yhteistyösopimuksen poliisin ennalta estävän toiminnan (EET) kanssa. Pääsääntöisesti poliisiasioita ovat: uhkaukset ja uhkatilanteet, väkivaltatilanteet, huoltajan tai opiskelijan rattijuopumus ja huumausaineiden hallussapito ja levittäminen. Opiskelijoiden väliset väkivaltatilanteet ovat asianomistajarikoksia, joissa oppilaitos tiedottaa tapahtuneesta huoltajia. Rikosilmoituksen ensisijaisia tekijöitä ovat huoltajat tai täysi-ikäinen teon kohteena ollut nuori. Poliisi harkitsee, milloin jalkautuminen oppilaitokseen on tarkoituksenmukaista. Oppilaitoksen omat toimenpiteet ovat ensisijaisia toimia kiusaamiseen, rasismiin ja seksuaaliseen häirintään liittyvissä tilanteissa sekä omaisuuteen kohdistuvissa vahingollisissa teoissa. EET-työtä toteuttavat poliisit eivät toteuta yksittäisiä oppitunteja tai tietoisuuksia. Seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsen pahoinpitelyn epäilytilanteissa oppilaitos toimii erillisen ohjeen mukaisesti. Se kuka tiedon on saanut, tekee tutkintapyynnön poliisille ja lastensuojeluilmoituksen, jos kyseessä on alaikäinen.

Kotkan Ohjaamo on ilmainen ja luottamuksellinen matalan kynnyksen palvelu 15–30-vuotiaille. Toiminta tapahtuu ilman ajanvarausta tai vuoronumeroa Ohjaamon työntekijöiltä saa apua monenlaisiin kysymyksiin. Yhteistyötä tehdään muun muassa jalkautumalla oppilaitokseen, osallistumalla abiturienteille järjestettäviin infotilaisuuksiin ja osallistumalla erilaisiin teemapäiviin ja -tapahtumiin.

Ohjaamo järjestää nuorille ja nuorille aikuisille erilaisia ryhmiä, esimerkiksi voimaannutta ryhmä jännittäjille, mihin opiskelijoita voi myös ohjata.

Kotkan lukioissa on ollut käytettävissä hyvinvointivalmentajan palveluja. Opiskelijoita on nykyisin mahdollista ohjata esimerkiksi terveydenhoitajan, kuraattorin tai muun henkilökunnan toimesta tarvittaessa kaupungin liikuntaneuvojalle, jos oppilaitoksessa ei ole omaa liikuntaneuvojaa tai hyvinvointivalmentajaa.

5.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteet ja menettelytavat on kuvattu koulutuksen järjestäjän yhteisessä opiskeluhoollon suunnitelmassa ja oppilaitoksen toimintasuunnitelmassa, joka on nähtävillä oppilaitoksen kotisivuilla. Lisäksi voidaan järjestää erilaisia tapahtumia, joissa opiskeluhoollon palveluiden henkilöstöä on mukana esittelemässä opiskeluhoollon toteuttamisesta. Viikko- ja luku- vuositiedotteet sisältävät tietoa opiskeluhoollon toteuttamisesta.

6 SUUNNITELMA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA

6.1 Yleistä

Kotkan lukioiden opetussuunnitelmassa määriteltyyn arvopohjaan kuuluvat mm. suvaitsevaisuus, yhteisöllisyys ja välittäminen. Kotkan lukiot ovat syrjinnästä vapaita ja sitoutuneita kohtelemaan kaikkia opiskelijoita ja henkilökuntaa yhdenvertaisesti riippumatta henkilön sukupuolesta, iästä, ulkoisesta olemuksesta, etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Kotkassa käytössä oleva suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi häirinnältä, kiusaamiselta, väkivallalta, rikoksilta ja rikollisilta teoilta sisältää tarkemmat tiedot viranomaisyhteistyöstä. Opetustoimen vastuualueen oppilaitokset noudattavat siinä määriteltyjä toimintatapoja koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille.

6.2 Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lukioikäisten kohdalla kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisessa joudutaan huomioidaan opiskelijan ikä. Alle 18 -vuotiaiden opiskelijoiden asioissa huoltajilla on tärkeä rooli. Kuitenkin 18 vuotta täyttäneiden kohdalla lähtökohtaisesti opiskelija itse päättää huoltajan osallisuudesta häntä koskevissa asioissa. Tärkeää on pyrkiä kaikissa tilanteissa hyvään yhteistyöhön myös täysi-

ikäisten kohdalla. Lukioilla on annettu ohjeet opiskelijoille, huoltajalle ja henkilöstölle kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisessa:

OPISKELIJA:

- Jos havaitset häirintää, kiusaamista tai väkivaltaa tai joudut itse niiden kohteeksi, ilmaise häiritsijälle, miltä hänen käyttäytymisensä tuntuu ja pyydä häntä lopettamaan.
- Jos et voi tai halua ottaa yhteyttä häiritsijään, kiusaajaan tai väkivallan tekijään tai jos tilanne on vakava tai jatkuu kielloista huolimatta, kerro siitä lukion henkilökunnalle. Heillä on velvollisuus ryhtyä toimiin tietoonsa tulleen asian osalta. He huolehtivat asian eteenpäin viemisestä sinulle turvallisella tavalla
- Kirjaa ylös jatkokäsittelyä varten häirintäaika ja paikka, keitä on ollut tilanteessa läsnä ja mitä tilanteessa tapahtui. Säilytä mahdolliset todisteet esim. some-, teksti- ja sähköpostiviestit.
- Ota yhteys opiskeluhuollon palveluihin (terveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori) kun tarvitset tukea tai apua.
- Yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sovitaan aina kanssasi.
- Hae apua opiskeluhuollon palveluista, jos olet itse häirinnyt, kiusannut tai tehnyt väkivaltaa. Myös sinulla on oikeus saada tukea ja ohjausta.

HUOLTAJA:

- Jos epäilet tai kuulet, että nuortasi (tai jotakin toista lukion opiskelijaa) häiritään, kiusataan tai hän joutuu väkivallan kohteeksi, keskustele asiasta nuoren kanssa.
- Ota nuoren luvalla yhteyttä opettajaan, opinto-ohjaajaan, rehtoriin, kuraattoriin tai terveydenhoitajaan, jotta oppilaitos voi puuttua asiaan ja suojata opiskelijoita heidän turvallisuuttaan uhkaavilta tekijöiltä. Tarvittaessa voit kysyä neuvoa esimerkiksi terveydenhoitajalta tai kuraattorilta.
- Asiaa selvitetään nuoren ja huoltajan kanssa, ja sovitaan jatkotyöskentelystä.

OPETTAJA/ LUKION MUU HENKILÖKUNTA:

- Tee aktiivisesti havaintoja luokkatilanteissa, välitunneilla, ruokalassa. Jos huomaat epäasiallista käytöstä, puutu heti.
- Huolehdi opiskelijan turvallisuudesta, jos hän kertoo häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta. huolehdi hänen turvallisuudestaan.
- Jos epäilet, että opiskelija on joutunut kiusaamisen kohteeksi, ota asia puheeksi hänen kanssaan. kysy asiasta opiskelijalta. ja tarvittaessa huolehdi hänen turvallisuudestaan.
- Ole tarvittaessa yhteydessä alaikäisen opiskelijan kotiin sekä keskustele huolesta ja huoltajien kanssa. näkemyksistä asiaan.
- Jos epäilet, että opiskelija on joutunut pahoinpitelyn tai seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, ilmoita alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistuneen em. epäilyt poliisille ja lastensuojeluun sekä rehtorille. Katso tarkat ohjeet oppilaitoksen omilta sivuilta. Koulun toiminnassa tapahtunut pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö ilmoitetaan myös alle 18-vuotiaan huoltajalle. Voit konsultoida opiskeluhuollon henkilökuntaa.
- Ohjaa opiskelija opiskeluhuollon palveluihin, oli kyseessä uhri tai tekijä.

Kiusaamiseen, häirintään, väkivaltaan, rikoksiin ja rikollisiin tekoihin liittyvä ennaltaehkäisy ja puuttuminen ovat tärkeä osa oppilaitosten turvallista arkea. Oppilaitoskohtaisissa toimintasuunnitelmissa tulee olla kirjattuna sellaisia hyvinvointia tukevia tavoitteita, jotka tukevat myös tätä työtä. Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä laatii moniammatillisessa yhteistyössä yhteisöllisen opiskeluhoollon tavoitteet ja toimenpiteet yhdelle lukuvuodelle kerrallaan. Ryhmä arvioi asettamia

tavoitteita vähintään kerran lukukaudessa (syys- ja kevätlukukaudella) ja tekee tarvittaessa muutoksia. Valtakunnalliset ja oppilaitoskohtaiset kyselyt sekä muu tiedonkeruu (esimerkiksi TEA-vii-sari) antavat tietoa myös tähän teemaan liittyvistä asioista. Näitä tietoja on myös tärkeää hyödyntää.

Koulutuksen järjestäjä seuraa oppilaitosten tekemää työtä. Oppilaitokset toimittavat vuosittain yksikkökohtaiset tiedot tekemistään toimenpiteistä kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisemiseksi. Lisäksi ne raportoivat esiin tulleista kiusaamistapauksista. Kaikista esiin tulleista kiusaamistapauksista kirjataan alkuarviointi. Lisäksi raportoidaan myös ne tapaukset, joissa kiusaamisen puuttumisprosessi on viety eteenpäin. Raportointi tehdään aina lukuvuoden päättyessä Opetustoimen hallintoon. Seurannasta vastaa opiskeluhuollon ohjausryhmä yhdessä opetustoimenjohtajan kanssa. Saatua seurantatietoa hyödynnetään jatkotyöskentelyn ja koulutuksen suunnittelussa.

6.3 Kriisisuunnitelma

Kriisitilanteiden hoitamiseen varaudutaan kriisisuunnitelmalla, joka sisältää ohjeistuksen psykososiaalisesta tuesta oppilaitoksessa. Kriisisuunnitelmasta vastaa rehtori yhteistyössä opiskeluhuollon kanssa. Oppilaitoskohtainen kriisisuunnitelma ei ole julkinen asiakirja.

Kaikissa turvallisuutta uhkaavissa akuuteissa tilanteissa ensisijaista on ihmishenkien pelastaminen ja turvaaminen. Toimintaa oppilaitoksessa johtaa rehtori tai muu henkilökuntaan kuuluva siihen asti, kunnes pelastus- tai poliisiviranomainen saapuu paikalle ja ilmoittaa ottavansa johdon ja vastuun tilanteesta (Oppilaitosten turvallisuus 2009). Lopullisen päätöksen, vaikkapa oppilaitoksen evakuoimisesta kriisitilanteessa, tekee poliisiviranomainen eikä rehtori.

Oppilaitoksen kriisitilanteissa noudatetaan kriisisuunnitelmaan kirjattuja, sovittuja viestintäohjeita. Tiedottamisesta vastaa tilannejohto, opetustoimenjohtaja tai rehtori. Oppilaitoksen henkilöstö ei anna lausuntoja. Opiskelijoita pyritään suojelemaan mahdollisimman hyvin esimerkiksi tiedostusvälineiltä tulevilta haastattelupyynnöiltä.

Oppilaitoksessa on nimetty ydinryhmä, jota kutsutaan oppilaitoksen kriisiryhmäksi. Oppilaitoksen kriisiryhmän tehtäviä ovat ainakin seuraavat:

1. Huolehtia toimintansa suunnittelusta ja suunnitelman laadinnasta
2. Kirjata ryhmän sisäinen työnjako ja vastuuketju
3. Selvittää etukäteen kriisitilanteissa tärkeät paikallisesti/alueellisesti toimivat yhteistyötahot ja sopia yhteistyön periaatteista ja käytännöistä

4. Pehdyttää oppilaitoksen muuta henkilöstöä suunnitelmaan järjestämällä koulutusta ja hankkimalla kirjallisuutta
5. Huolehtia siitä, että kaikki oppilaitoksen aikuiset, opiskelijat ja huoltajat tietävät, miten toimia erilaisissa tilanteissa ja miten tilanteesta tiedotetaan kriisin eri vaiheissa
6. Organisoida toimintaa kriisitilanteissa
7. Huolehtia välittömästä henkisen tuen tarpeesta sekä mahdollisista jatkotoimista
8. Arvioida kriisitilanteissa toteutettuja toimia ja tehdä kriisisuunnitelmaan tarvittavat muutokset

Ajallisesti äkillisten kriisien hoitaminen jakautuu psykososiaalisen tuen osalta kolmeen vaiheeseen (Hädän hetkellä – psyykkisen ensiavun opas 2009, mukaillen):

1. varautumiseen (joka sisältää kriisisuunnitelman, kouluttautumisen, harjoittelun yms),
2. psyykkiseen ensiapuun (joka on välitöntä sokkivaiheen tukitoimintaa) ja
3. varhaiseen puuttumiseen (reaktiovaiheen, osin myös työstämis- ja käsittelyvaiheen tukeen).

Opetushallitus on antanut oppilaitoksille erillisiä toimintaohjeita muun muassa opiskelijan kuoleman, opettajan kuoleman, opiskelijan lähiomaisen kuoleman sekä oppilaitoksessa tapahtuneen onnettomuuden tai väkivaltatilanteessa toimimiseksi. Tarvittaessa opetustoimi ja työterveyshuolto voivat antaa lisäohjeita.

7 OPISKELUHUOLTO AIKUISTEN PERUSOPETUKSESSA JA AIKUISTEN LUKIOKOULUTUKSESSA KOTKAN AIKUISLUKIOSSA

Aikuisten perusopetuksen kohderyhmiä ovat perusopetuksen loppuvaiheessa Suomeen tulleet nuoret, jotka eivät ole ehtineet saada perusopetuksen päättötodistusta valmiiksi oppivelvollisuusikäisinä tai joiden valmiudet ovat jääneet heikoksi perusopetuksen aikana, 17-25 -vuotiaan maahanmuuttajataustaiset, jotka eivät voi osallistua oppivelvollisuusikäisille järjestettävään opetukseen ikänsä takia, muut maahanmuuttajataustaiset aikuiset, jotka heikon peruskoulutuksensa takia tarvitsevat erityisesti perusopetuksen alkuvaiheen opetusta (luku- ja kirjoitustaito sekä matemaattiset valmiudet), vangit, joilla on vain vähän peruskouluopintoja tai päättötodistus puuttuu ja muut aikuiset, jotka ovat keskeyttäneet peruskoulun oppivelvollisuusikäisinä, jotka opiskelevat yhtä tai useampaa oppiainetta aineopiskelijana ja/tai haluavat korottaa perusopetuksen arvosanoja.

Aikuisten perusopetuksessa opiskelija voi suorittaa perusopetuksen oppimäärän, suorittaa perusopetuksen oppiaineita tai niiden osia sekä korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään hänen

tarvitsemansa opinnot. Opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma rakennetaan sen mukaan, millaisia opintoja opiskelija tarvitsee, jotta hän pääsee opiskelutavoitteeseensa. Henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa kuvataan myös opiskeluvälmiudet ja mahdollinen tuen tarve. Henkilöiden tietosuojaa koskeva lainsäädäntö mahdollistaa, että oppilaitokset voivat kysyä ja kirjata henkilöä koskevasta tiedosta vain sellaisia, jotka ovat opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisia. Perhesuhteet, siviilisääty ja terveydentilaa eivät ole tällaista tietoa.

Aikuisten perusopetuksessa oppimisen tukea ei järjestetä samanmuotoisena kuin oppivelvollisuusikäisille. Päätoimisissa opinnoissa opiskelijalla on oikeus maksuttomaan ateriaan niinä työpäivinä, joina opetussuunnitelma edellyttää opiskelijan läsnäoloa opetuksen järjestäjän osoittamassa koulutuspaikassa.

Opiskelijoilla, jotka opiskelevat perusopetuksen koko oppimäärää aikuisten perusopetuksen perusteiden mukaan (tutkintotavoitteiset opiskelijat), ovat oikeutettuja opiskeluhuoltoon. Opiskeluhuollon tarkoituksena on varmistaa opiskelijoiden yhdenvertainen mahdollisuus oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Tavoitteena on ongelmien ehkäisy ja tarvittavan tuen järjestäminen mahdollisimman varhain. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Opiskelijoilla on oikeus opiskeluhuoltopalveluihin, joita ovat koulu- ja opiskeluterveydenhuoltopalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta opiskeluhuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja.

Aikuisten lukiokoulutuksessa noudatetaan kaikkien opiskelijoiden opetuksessa yhteisiä, aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa. Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja.

Koulutuksen järjestäjän käytettävissä olevien toimien avulla edistetään opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehditaan oppilaitosyhteisön

hyvinvoinnista, opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Aikuisten lukiokoulutuksessa opiskeluhoito kuuluu aikuisten opetussuunnitelman mukaisesti lukio-opintojaan suorittaville oppivelvollisille opiskelijoille. Siihen eivät ole oikeutettuja muut aikuisten lukiokoulutusta suorittavat tai lukion aineopiskelijat.

8 OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN, SEURAAMINEN JA ARVIOINTI

Oppilaitoksen yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä arvioi yhteistyössä opiskelijoiden, huoltajien ja henkilökunnan kanssa yhteisöllisen opiskeluhoillon tavoitteiden lisäksi opiskeluhoillon kokonaisuuden toteutumista kevätlukukauden lopulla. Arvion perusteella ryhmä päivittää oppilaitoskohtaisen toimintahuoltosuunnitelman seuraavalle lukuvuodelle viimeistään elokuun lopussa. Suunnitelma toimitetaan seuraavan lukuvuosisuunnitelman yhteydessä opetustoimeen yhdyspintatyön suunnittelijalle. Opiskeluhoillon ohjausryhmä arvioi kokonaisuutena oppilaitosten toimintasuunnitelmat ja asettaa niiden perusteella omalle työskentelylleen tavoitteita ja kehittämissuuntia.

Opetuksen järjestäjä seuraa oppilaitosten toimintasuunnitelmien toteutumista. Opiskeluhoiltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen ovat osa koulutuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Oppilaitokset huolehtivat omalta osaltaan opiskeluhoiltosuunnitelman toteuttamisesta, seuraamisesta ja arvioinnista. Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja Kymenlaakson hyvinvointialueen opiskeluhoiltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhoillon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. Kotkassa opetustoimi, opiskeluhoillon ohjausryhmä ja monitoimijainen Kasva Kotkassa -ryhmä vastaavat tästä.